

Ekologické poľnohospodárstvo môže posilniť vidiecku ekonomiku

In: Rural Europe, august 2009, č. 77, s. 8.

Môže ekologická produkcia potravín posilniť vidiecku ekonomiku? Odpoveď podľa TP Organics (TPO) je rozhodné „ÁNO“. Organizácia je skratkou pre technologickú platformu. Jej členmi sú mnohé európske nevládne organizácie zaujímajúce sa o rozvoj vidieka a ochranu životného prostredia.

TPO uvádza, že od roku 2025 nové myslenie, znalosti a praktiky zastavia alebo zvrátia migráciu z vidieckych oblastí do urbanistických centier a že diverzifikovaná ekonomika pritiahne ľudí a zlepší ich životné podmienky.

Ekologické poľnohospodárstvo, spracovanie potravín a eko-turizmus sa stanú dôležitými motormi posilnenia vidieckych ekonomík. Dialóg medzi mestskou a vidieckou populáciou sa výrazne zlepší a zintenzívni sa partnerstvo medzi spotrebiteľmi a producentmi.

Po roku 2025 výrazne vzrastie dostupnosť potravín a stabilita dodávky potravín a vďaka revitalizovaným vidieckym oblastiam sa zlepší prístup k potravinám.

Zdravé a vyvážené stravovanie

Rozšíria sa vedomosti farmárov o udržateľnom riadení ekosystémov, welfare zvierat a hospodárenie šetrné k životnému prostrediu budú prelomovou technológiou v potravinovom produkčnom reťazci.

Po roku 2025 sa budú ľudia stravovať zdravšie a vyváženejšie.

Zmenia sa preferencie výberu potravín a ich kvality: čerstvé a celistvé potraviny budú spracovávané technológiami iba s minimálnymi úpravami ich prirodzených kvalít. Bude sa viac ceniť špecifická chuť a jej regionálne variácie ako veľmi spracované potraviny.

Výzva k potravinovej bezpečnosti

Výbor britských členov parlamentu vypracoval správu vyzývajúcu k zvýšenej potravinovej bezpečnosti a naliehavej reakcie na zachovanie vidieckych zručností potrebných k produkcii potravín.

TPO čelí namáhavému zápasu. Aj napriek dobrým úmyslom je produkcia ekologických potravín v Európskej únii nízka v porovnaní s konvenčnou produkciou, ktorá kŕmi masy.

Tri členské štáty EÚ – Taliansko, Španielsko a Nemecko – majú takmer 40% z 7,8 mil. hektárov osiatych ekologickými plodinami.

Najväčší rast ekoprodukcie v ostatných rokoch zaznamenalo Španielsko, Poľsko a Spojené kráľovstvo, ale takisto významný nárast zaznamenali krajiny vo východnej a juhovýchodnej Európe. Ekologická produkcia aj tak zaberá iba malú časť dostupnej poľnohospodárskej pôdy a celosvetovo predstavuje iba 1%.

Rastúci dopyt spotrebiteľov

Niet pochybností o tom, že dopyt spotrebiteľov rastie rýchlejšie ako konverzia pôdy, čo vedie k väčšej závislosti na dovoze, hoci niekoľko krajín má národné ekologické akčné plány zakomponované v ich programoch rozvoja vidieka.

TPO tvrdí, že ekologické poľnohospodárstvo ponúka potenciál a príležitosť na poskytovanie tovarov a služieb tak, ako si vyžaduje politika rozvoja vidieka EÚ.

Multi-funkčné systémy ekologického poľnohospodárstva prispievajú k riadeniu špecifických regionálnych prírodných oblastí a hodnôt krajiny a mnohé pomáhajú uzavretiu uhlíkových, živinových a energetických cyklov na farme alebo na regionálnej úrovni.

Niektoré štúdie poukazujú na to, že relatívne vysoká časť ekologických fariem, ktoré sa zaoberajú multifunkčnými aktivitami prispievajú k regionálnemu rozvoju v oblastiach ako turizmus, vzdelávanie, spracovávanie alebo priamy predaj na farme. Úspešné multifunkčné prístupy umožňujú spoluprácu pri rozvoji rôznych typov aktivít na úrovni farmy a prostredníctvom spolupráce medzi farmami pri naplnení iných cieľov rozvoja vidieka.

Verejno-súkromné partnerstvo

Rozvinutie podporného inštitucionálneho prostredia a verejno-súkromných partnerstiev na miestnej úrovni (eko-regióny, environmentálne družstvá,...), ktoré sú prispôsobené rozdielnym bio-fyzikálnym a kultúrnym podmienkam po celej Európe, sa javia ako kritické faktory pri realizácii týchto príležitostí, uvádza TPO.

Problém je to, že multifunkcionalitu v ekologickom poľnohospodárstve nie je jednoduché pochopiť a zaviesť do praxe.

Posilňovanie úlohy multifunkčného ekologického poľnohospodárstva na podporu jeho prínosu k rozvoju vidieka si jasne vyžaduje zodpovedajúcu interdisciplinárnu integráciu spoločenských a prírodných vied.

Podpora výskumu

Budúci výskum ekologického poľnohospodárstva musí zohľadniť širší dopad potravinovej bezpečnosti a suverenity, výživy a verejného zdravia, ekonomiky dodávateľského reťazca a dostupnosti potravín, kvality a kvantity pracovných príležitostí.

Identifikované ciele výskumu a vývoja zahŕňajú: úlohu farmárov v rozmanitých vidieckych oblastiach v Európe pri udržateľnom zabezpečení ekosystémov a iných služieb; stanovenie podpory rôznych typov fariem (veľké/malé, špecializované/striedavé hospodárenie) a typ dodávateľských reťazcov potrebných v multifunkčnom rozvoji vidieka a zmiešaných poľnohospodárskych systémoch.

Posudzované vzťahy

Rozvoj výskumných projektov bude mať za úlohu identifikovanie socio-ekonomických príležitostí pre ekologické poľnohospodárstvo v multifunkčnom regionálnom rozvoji, význam vzťahov miestnej komunity k ekologickým farmám a úlohu ekologického poľnohospodárstva v miestnej komunite.

Iné výskumné tímy sa venujú smeru danému TPO. Podľa súčasnej správy Worldwatch inštitútu, vedci a politickí analytici vo zvýšenej miere poukazujú na výhody prechodu na ekologické poľnohospodárstvo z hľadiska klimateckej zmeny.

Pre poľnohospodárstvo sa počíta s asi 30% emisí celkových skleníkových plynov ročne a očakáva sa rast týchto emisí počas nasledujúcich niekoľkých dekád v závislosti na raste

poľnohospodárskej produkcie, vzrastie používanie chemických vstupov a zmena výživových zvyklostí povedie k zvýšenej spotrebe mäsa, mliečnych výrobkov a vajec.

Zmena trendu

Ekologické poľnohospodárstvo môže napomôcť k zvráteniu tohto trendu redukciou vstupov zosilňujúcich skleníkové plyny, zlepšením energetickej účinnosti a významným zvýšením zadržiavania uhlíka v pôde.

Ekologické poľnohospodárstvo môže byť odolnejšie voči zmene klimatických podmienok ako konvenčné poľnohospodárstvo pretože zvyšuje úrodnosť pôdy, napomáha plodínám prežiť suchu a podporuje vyššiu biodiverzitu.

Odklonenie sa od intenzívneho poľnohospodárstva môže viesť k vyššej úrode. Jedna štúdia odhaduje, že premena všetkej súčasnej poľnohospodárskej pôdy na ekologickú produkciu môže vyprodukovať dostatok jedla na jedného obyvateľa na uspokojenie rastúcej populácie bez zvyšovania celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy.

Posun k udržateľným praktikám ekologického poľnohospodárstva má takisto výhodu pre ekosystémy redukovaním záplav a rastom stanovíšť vtákov a divých zvierat.

Ekologické poľnohospodárstvo takisto poskytuje spoločenské výhody pred konvenčným poľnohospodárstvom, vrátane väčšieho počtu pracovných miest, spoľahlivého príjmu pre farmárov a spoločnosť a spoľahnutie sa na tradičné zručnosti a vedomosti, ktoré nezávisia na moderných vstupoch.

Ekologické poľnohospodárstvo nie je lepšie

Mnohí spotrebitelia sa domnievajú, že ekologické potraviny sú podstatne kvalitnejšie, hoci toto tvrdenie bolo spochybnené novým výskumom londýnskej školy hygieny a tropickej medicíny, ktorý uvádza, že ekologické produkty nemajú nutričné alebo zdravotné výhody oproti bežným potravinám.

Výskumníci uviedli, že spotrebitelia platili vyššie ceny za ekologické potraviny kvôli ich predpokladaným zdravotným výhodám. Systematickým zhodnotením 162 vedeckých prác publikovaných za ostatných 50 rokov sa zistilo, že neexistuje významný rozdiel medzi produktmi ekologického a konvenčného poľnohospodárstva.

Malé rozdiely

„Zistilo sa, že existuje málo rozdielov v nutričnom obsahu ekologických a konvenčných potravín a je nepravdepodobné, že majú nejaký význam pre zdravie ľudí,“ uviedol Alan Dangour, jeden z autorov správy.

Z dostupných informácií vyplýva, že najväčším prínosom ekologickej produkcie môže byť schopnosť revitalizovať vidiecku ekonomiku a jej využitie v boji s celosvetovou hospodárskou recesiou.